

Rörums byordning 1772

Per Jeppsson, Rörums bys skiftes- och fiskeslags mångårige "älderman" med byahornet på byastenen då den låg vid kyrkogårdsmuren 1983.

Albo härads arkiv

Byordningar, LLA.

Rörums by i Rörums s:n.

Rörums Byordning Inrättadt uti Följande Puncter som följer.

1:mo Alt onödigt Sabbatsbrott som har händt på Åker och Äng eho det wara må af Hemmans Brukare eller Gatehusmän böte 1 daler

Smt. Hwilken af Husfolk, Ryttare eller Inhyses som beträdes kiöra till Cimbritshamn med wed, skall plikta två *daler* Srmt för hwarje lass, säljes til någon annan betales hälften mindre.

- 2:do Ingen Byeman, då han hemma stadd är eller laga förfall ej hindrar bör wid tutande bortoblifwa från samblingen böte 1 öre Srmt och ware Åldermannen skyldig på dem som borto blifwa hålla Förtekning, enär Åldermannen om qwällen förut blifwit tilsagd om tutande och det ej skier böte Åldermannen 2 öre Srmt.
- 3:tio Alla Rågwångs giärden sättjas i stånd til den 23 april, wåhrwångs giärden till den 1:e Majj wid 8 öre Srmt för hwart och ett odugeligt giärde eller grind 8 öre och sättjes i stånd till foresatt tjd. Ett lika wite på den som sätter i Tjuder på andras ägor, för hwart Tjuder rum Åtta öre Srmt äfwen ock skadan åter.
- 4:to Hwilken i Byen som hafwer Creatur i wångarne sedan till sådt blifwit eller ock befinnes löst eller hillat, så länge någon säd eller höö oinbergat är, för hwart större kreatur Åtta öre Srmt och mindre af alla slag 4 öre.
- 5:to Som många i Byen den osed hafwa eij allenast anläggga orätt wäg öfwer åkrar och Engar både då fälad är; som ock då wångarne äro inne, och ofta kiöra öfwer hwarandras besådde Åkrar, Hwem så olagligen handterar böte Hwarje gång En *dahler* Srmt.
- 6:to Icke må som hittils brukats om wintertjden några slags Creatur gå på winter Rågen, utan då samtelige Jordägare komma öfwerens, at det utan Rågens skada skier, för hwart större Kreatur 4 öre Srmt för mindre 2 öre.
- 7:mo Wid ärtewångs inrättande skall en hwar hålla sina barn och tjenstefolk derifrån; beträdes ung eller gammal *olofligen* plåcka Ärtar plikte första gången 4 öre skier det oftare sitte i ståcken.
- 8:o Det Biorke som samfält Jordägare tillhörer får ingen hugga, för Ett lass 2 *daler*, mans börda 16 öre Srmt, och alla de Backarne wid Sjön ifrån giärde till giärde, uti Rörums Öster wång, ware ett och samma plikt, för Rytare eller Husmän dubbelt.
- 9:o När Byemennen äro ens at hafwa det så kallade intäppe, så hugges samfält af surskog och sedan går det det samfält till skiftes, stör eller annat Bränsle, får ej then ene Jordägaren hugga på den andras ägor för ett lass 1 *Daler*.

- 10:o Uti den lilla Strömmen som löper igenom Rörums Södra och Östra wångar, får ingen deruti som ej dehl hafwer på något sätt at Fiska böte 1 *daler* Srmt.
- 11:o Alla jordägarne skola på en föresatt dag basta, enär de förut derom öfwerens blifwit, för ett lass 1 *daler* Srmt Mans börda 16 öre. Om någon beträdes annorledes är föresagt är at basta.
- 12:o Den lilla Bokeskogen som kallas Ålis Planteringen som samfält är upfredat, får ingen uti hugga, för ett lass 2 *daler* Srmt, främmande eller husmän dubbelt.
- 13:o Alla Eldstäder i Byen böra 2:ne gånger om året besiktigas av Byemännen, Nämbiligen höst och währ, befinnes då, så bristfälligt, at Eldswåda therigenom timma kan bör Besiktningsmännen densamma nederslå och Ägaren böte En *daler* Srmt.
- 14:o Beträdes någon brytning af lintonad förrättas hemma i Byen, skall ägaren utom laga Bot plikta två *dahler* Srmt.
- 15:o Alla Jordägarne skola på en föresatt dag plåcka nötter den som plåckar annorledes böte 16 öre Srmt Husmän och främmande dubbelt.
- 16:o Om någon twist upkommer grannar emellan på Åcker eller äng, uttages Åtta män af dem som minst med parterna släkt är, gånge dem emellan skiäl af Steen, nedsättjes böte 2 öre som stenen gör skiellnad. Försummar Byemännen Parternas begäran böte En *daler* Srmt.
- 17:o Ingen Jordägare får afslå Råg eller korn för än alla Byemännen dertill samtycke gifwit. Skier annorledes, böte för hwart skieppeland 8 öre Srmt Likaledes för den som skiär Tjörne, utan på den dagen då jordägarne äro öfwerens komme, den som beträdes, för ett lass 4 öre Srmt.
- 18:o Ingen Jordägare i Rörum ware tillåtut, antingen Inhyses på Gatehus intaga folk, ware sig släkt eller osläktadt, som af mindre frägd finnes, eller de som redan äre beryktade för tjufwerij, hwem som häremot bryter, plikte 5 *daler* Srmt och ware skyldig ändock, sådane Personer straxt bortskaffa, theräst Byemännen sådant begära och påstå.
- 19:o Om någon Byeman döljer antingen med hwarannan inbördes, eller annat folk i de mål desse Puncter innehålla och sådant bewisligt blifwer böte derföre 16 öre.

- 20:o Thenne Bys öfwerens kommelse bör hwart år och den 1:ste Maii upläsas då samtelige Hemmans Brukarne utom många andre gemenligen äro och på det samma desto strängare må blifwa efterlefwat gäller ingen uhrsäkt, at ens Barn eller tjenstefolk här-
emot bryta, utan ware husbonden ändtå skyldig Plikten at betala.
- 21: Alla de Panter som tagas från främmande i Kiäsket skall lösas med 2 daler Srmt enär Hemmans brukarne äro komne öfwerens at sättja Kiäsket i qwarstad böte för hwar Stubbe Kiäska eller lass i Daler Srmt och den Pant som tages från Riskare eller andra i kiären eller annorstädes 16 öre Srmt pantet; men den som tager sig det nidingsfulla arbetet at upslå Ahlerötterna dymedelst alt förloras på en gång, skall utan skonsmål böta 1 daler.
- 22: Som 2:ne af Byemännen efter omgång och i ordning Åhrligen tilkommer upbära samt wid hwart Åhrs slut wisa redo för samma Åhrs inkomster i Rörums by Cassa efter inrättadt wiss Taxa på Husfolkets Kreatur.
- 23: Alla böter som efter thenna Byordning blifwa äge Äldermannen tillika med the ther utsatte Byemännen, efter the andre Byemännens godtfinnande af then brotslige genast uttaga och ther then, som till böter skulle wägra sig, hafwa the macht af then gensträfwige taga Pant sätta honom en wiss tjd före när han thet lösa må eller sälje panten till mästbiudande efter tryckta byordningens 36 §.
- 24:o Alla föregående Puncter framdeles händande böter skola wara Executive af Äldermannen med en man dessutom och i By Cassan forwarade och till Brand redskap användas jemte alla documenten hos Äldermannen samt dess förwaltning skola ägarne samfällt rågiöra, om, hwilken som förskingrar litet eller mycket utaf Cassan fülle skadan och böte dubbelt.

Således wara friwilleligen samtyckt och afslutadt, Betyga och underskrifwa med egna händer af Rörum den 23 Majj 1772.

(Undertecknad av 20 man, av vilka fyra med bomärken, nämligen:

Arfwed Jönsson,   Mårten Pärsson,   Håckan Jönsson,
 (Läppa Arwidsson)